

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני:

תא"ל אורלי מרקמן - המשנה לנשיא

בעניין:

ח/XXX רב"ט ש' ה' – המערער (ע"י ב"כ, רס"ן חגי בן דב; סרן ליאור עייש)

נגד

התובע הצבאי הראשי – המשיב (ע"י ב"כ, סרן אבישי שדה; סגן אוהד מנור)

ערעור על החלטה של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי המרכז שניתנה בתיק מרכז (מעצרים) 87/18 (סא"ל סיגל טורג'מן-חזן – שופטת) ביום 25.4.2018. הערעור נדחה.

ה ח ל ט ה

1. אתמול, 25.4.2018, עתרה התביעה הצבאית להורות על מעצרו של המערער, רב"ט ש' ה', החשוד בביצוע עבירות שעניינן הוצאת נשק מרשות הצבא, עבירות בנשק, קשירת קשר לביצוע פשע ושותפות בניסיון גרימת חבלה בכוונה מחמירה. בית הדין קמא הנכבד נעתר לבקשה והורה על מעצרו, לצורכי חקירה, עד ליום 30.4.2018. ההגנה לא השלימה עם ההחלטה ומכאן הערעור שלפני.

השתלשלות ההליכים ועיקרי החלטתו של בית הדין קמא

2. בית הדין קמא עמד על השתלשלות העניינים במקרה דנן ופירט את הדברים הבאים:

"החשוד נעצר ביום 17/04/2018 על ידי מצ"ח אורים ונחקר על ידי משטרת ישראל, כאשר בחקירתו הראשונה נכח חוקר ממצ"ח. בשלב זה התברר כי התקבלה החלטה שנוכח מעורבות גורמים אזרחיים בפרשה, ימשיך הטיפול בעניינו של החשוד על אף היותו חייל, על ידי משטרת ישראל ובקשות המעצר יוגשו לבית משפט אזרחי. ביום 18/04/2018 הוארך מעצרו של החשוד בבית משפט השלום באשקלון למשך 7 ימים, עד ליום 22/04/2018, לצורך השלמת החקירה ומחשש לשיבוש הליכי החקירה.

ביום 22/04/2018 דחה בית משפט השלום את בקשת גורמי החקירה להאריך את מעצרו של החשוד בחמישה ימים נוספים והורה על שחרורו למעצר בית בתנאים מגבילים תוך הפקדה של ערבות, חתימה על ערבות עצמית וערבות צד ג' ואיסור על יצירת קשר עם גורם כלשהו שיכול לשבש את החקירה. זאת כיוון שלא מצא חיזוק של החשדות נגד החשוד ואילו החשש לשיבוש הינו נמוך באופן אשר ניתן לאיינו באמצעות חלופת מעצר.

התביעה ערערה על החלטה זו ביום 23/04/2018 לבית המשפט המחוזי בבאר שבע. באותו דיון הצהירה התביעה הצבאית על כוונתה להגיש כתב אישום בעניינו של החשוד וכי בהמשך צפוי התיק לעבור למערכת הצבאית. אולם, בפני ערכאה זו, כאשר נדרש כבוד בית המשפט להתייחס לשיקולים הקיימים במסגרת הצבאית, לא מצא כי 'על בית המשפט לשקול שיקולים שהינם מעבר לאלו הקבועים בחוק המעצרים'. בית המשפט מצא להותיר את החלטת בית משפט השלום על כנה.

בהמשך לכך, כבר בערבו של יום 23/04/2018, הגישה התביעה הצבאית בקשה להורות על מעצרו של החשוד לבית הדין הצבאי. אולם, במהלך הדיון חזרה בה מבקשה זו. היום, עם סיומו של פרק הזמן שנקבע בהחלטת בית משפט השלום, פנתה התביעה בבקשה להורות על מעצרו הסגור של החשוד עד ליום 30/04/2018 כדי להשלים את החקירה בעניינו".

3. להשלמת התמונה, אציין, כי לאחר הדיון בערעור, בעקבות הערותיי, הוצגו לעיוני כתב האישום שהוגש היום בעניינו של המעורב השני, "הגורם האזרחי", והחלטה להמשיך להחזיקו במעצר.

4. בהמשך, לאחר שבחן את טענות הצדדים ועיין בחומר הראיות שנאסף, קבע בית הדין כדלקמן:

"לאחר שעיינתי בחומר הראיות, בדו"ח הסודי וברשימת הפעולות העתידיות, שמעתי את מענה החוקרת והקשבתני בקשב רב לטענות הצדדים, החלטתי לדחות את טענות ההגנה, לקבל את עתירת התביעה ולהורות על מעצרו של החשוד...

בפסיקה נקבע כי מבחינת הסמכות העניינית המקבילה לדון בשאלת מעצרו של חייל, אין מגבלת סמכות כי מעצרו של חייל ידון תחילה במערכת השיפוט הכללית ובהמשך יתנהל ההליך בבית הדין הצבאי, כל עוד ישנו הסבר המניח את הדעת לתהליך... כך במקרה שלפנינו היה האזרח שביקש לפגוע באחותו האזרחית באמצעות זריקת הרימון משום שהנחקר המרכזי בפרשה ונוכח המאפיינים האזרחיים נבחרה המערכת האזרחית לטפל בחלקה הראשוני של החקירה ורק לאחר מכן ביקשה התביעה לבחון את עניינו של החייל בכל הנוגע להיותו החייל ולתפקידו הצבאי בפני המערכת הצבאית. יוצא, שהסבר זה, מניח את הדעת אשר להחלטה להתחיל את הטיפול בעניינו של החשוד במסגרת האזרחית.

...ממילא, כך הוברר בפניי וכך הוצהר בפניי הערכאות האחרות, היה בכוונת התביעה הצבאית המוצהרת להמשיך את הטיפול בעניינו של החשוד במערכת הצבאית. מערכת זו שוקלת שיקולים צבאיים ייחודיים מעבר לאלה הנשקלים על ידי המערכת האזרחית. בין היתר, המסוכנות הצבאית הנשקפת מן החשוד, אשר לפי החשד ניצל את תפקידו הצבאי והגישה שלו לאמצעי לחימה, תוך פגיעה באמון שניתן בו על ידי המערכת הצבאית עצמה... בכך שונה עניינו של הנאשם

שלפנינו הנבחן בפני ערכאה ייחודית אל מול מי הטוען 'כבר נעצרת' בפני אותה ערכאה השוקלת אותם שיקולים... כעת, משבאה הבקשה בפניי, נדרשת בחינה עניינית והשוואה של מסד הראיות שנאסף, בעת הדיון במערכת השיפוט הכללית לבין זה שהוצג בפניי בערכאת השיפוט הצבאית, בין צורכי החקירה בהתפתחויות שחלו בה מאז הדיון בפני הערכאה האזרחית ובין עילות המעצר הרלוונטיות לכל שלב... לאחר שבחנתי את חומר הראיות ואת ההתפתחויות שחלו בו מאז דיון המעצר שנערך ביום 22/04/2018 בפני הערכאה האזרחית, מצאתי כי אכן, כפי שהצהירה בפניי התביעה, חלה התעבות של התשתית הראייתית באופן המגבש את החשדות בענייניו של החשוד והמצדיק ביתר שאת, גם מן הבחינה הזו, את מעצרו... התרשמתי שהתשתית הראייתית שהונחה בפניי מספקת בשלב זה וקושרת את החשוד לחשדות המיוחסים לו ומצדיקה את המשך החקירה. בנוסף התרשמתי כי מאז הדיון הקודם נוספו פעולות חקירה נדרשות משמעותיות הניתנות לשיבוש... מבחינת עילות המעצר, הרי שבענייניו של החשוד קמה עילת המסוכנות הכללית... בנוסף מתקיימת עילת המסוכנות הצבאית... עילת המעצר ההרתעתית, המצדיקות את המשך מעצרו...

השתכנעתי כי החקירה מתקדמת בקצב משביע רצון וכי נעשו במהלך הימים האחרונים (מאז יום 22/04/2018) מספר משמעותי של פעולות חיוניות לקידום החקירה. פעולות החקירה המבוקשות אכן נדרשות, לא ניתן היה להשלימן קודם לכן ופרק הזמן המבוקש סביר בנסיבות העניין. לפיכך, מצאתי כי קיימת הצדקה להמשך מעצרו של החשוד גם מבחינת צורכי החקירה ומבחינת החשש לשיבושה".

5. בית הדין קמא נדרש אף לטענת ההגנה כנגד השבתו של המערער למעצר ממשי, לאחר ששחרר ממנו והיה נתון במעצר בית. בעניין זה ציין, כי "במקרה שלפנינו כלל לא היה החשוד משוחרר בדומה לאותם מקרים כיוון ששחרר ממעצר בתנאים מגבילים של מעצר בית... כבר באותו יום כשהוחלט בבית המשפט המחוזי על הותרתו במעצר בית, הודיעה התביעה הצבאית בפני בית המשפט המחוזי ובפני בית הדין הצבאי על כוונתה להגיש כתב אישום ואף על כוונתה לבקש את מעצרו". לנוכח האמור, מצא בית הדין, כי לא ניתן לנקוט חלופת מעצר בענייניו של המערער והורה על מעצרו, כאמור.

טענות ההגנה בערעור

6. ההגנה, אשר טרם עיינה בחומר החקירה שנאסף, אינה חולקת על קיומו של חשד סביר לביסוס החשדות שיוחסו למערער. הבריה התיכון לעמדתה מצוי בהחלטת בית המשפט השלום לשחרר את המערער למעצר בית ובהחלטת בית המשפט המחוזי, אשר דחתה את ערעור התביעה בעניין זה. נטען, כי הגם שלבית הדין הצבאי סמכות מקבילה לדון בענייניו של המערער, חובת ההגינות המוטלת על התביעה "מונעת ממנה לחזור על טענות זהות בפני שני שופטים שונים כדי להגיע לתוצאה הנראית לה" (בש"פ 696/02 בוקעי נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 30.1.2002)). לדידה של ההגנה, השתלשלות העניינים במקרה דנן ומעורבותם של גורמי מצ"ח והתביעה הצבאית לאורך ההליך,

מלמדת על אופן הפעלת שיקול הדעת של התביעה וכי, למעשה, מעצרו של המערער בבית הדין הצבאי התבקש אך ורק בעקבות החלטת בית המשפט המחוזי בערעור, שלא להאריך את מעצרו הממשי. משום כך, כנטען, בקשת התביעה אינה הולמת ואין לסטות מהחלטת בית המשפט המחוזי.

7. כמו כן, נטען, כי בהתאם להלכה הפסוקה, לא בנקל יורה בית הדין על השבתו של חשוד ששוחרר למעצר, וכי כלל זה ראוי שיחול אף בענייננו.

8. ההגנה אף סבורה, כי בענייניו של המערער, משלא נמצא כי ניסה לשבש את החקירה במהלך הימים האחרונים, שבהם שהה במעצר בית, יש לבחון חלופת מעצר מתאימה, בדרך של מעצר פתוח ואף בדרך של מעצר בית בפיקוח.

תשובת התביעה

9. התביעה סמכה ידיה על החלטת בית הדין קמא ועתרה לדחות את ערעור ההגנה. נטען, כי במהלך הימים האחרונים, התעבו הראיות המבססות את כלל החשדות שיוחסו למערער וכי מסד הראיות לכאורה, כמו גם פעולות החקירה שנוותרו, מקימים עילות מעצר מובהקות, שאינן מאפשרות נקיטה של חלופת מעצר. כמו כן נטען, כי בתי הדין הצבאיים אינם מוסמכים לשקול חלופה של מעצר בית וכי ממילא, לנוכח תפקידו של המערער, אשר הופקד על התחמושת הנפיצה ביחידתו והחשדות המיוחסים לו, אף מעצר פתוח לא יועיל.

דיון והכרעה

כללי

10. כידוע, "אין... מגבלת סמכות, כי מעצרו של חייל יידון תחילה במערכת השיפוט הכללית ובהמשך יתנהל ההליך בבית הדין הצבאי" (ע"מ/24/15/15 רב"ט סלע נ' התובע הצבאי הראשי (2015)). בד בבד, יש להדגיש, כי לא יהיה זה ראוי כי בית הדין הצבאי ישמש כאכסניה שיפוטית למקרים שבהם גורמי החקירה או התביעה לא קיבלו את מבוקשם בערכאה האזרחית, מבלי שהבקשה החדשה **תתבסס על חשדות נוספים או על התפתחות ממשית בחקירה אשר הניבה ראיות משמעותיות**, שטרם הוצגו לפני הערכאה האזרחית. בואר, כי "במקרה מעין זה, מן הראוי לקיים בחינה עניינית ולהשוות בין מסד הראיות שנאסף, בעת הדיון במערכת השיפוט הכללית לבין זה שהוצג בערכאת השיפוט הצבאית, בין צורכי החקירה וההתפתחויות שחלו בה מאז אותו דיון, ואף בין עילות המעצר הרלוונטיות בכל שלב" (ע"מ/46/17/17 סמ"ר עוזרי נ' התובע הצבאי הראשי (2017), וראו: עניין סלע לעיל, בפסקה 7, וכן ע"מ/58/16/16 רב"ט סה קמל נ' התובע הצבאי הראשי (2016)).

11. בצד זאת, יש להוסיף ולבחון האם מתקיימים טעמים מתאימים, המחייבים להשיב את המערער אל מעצר ממשי, מאחורי סורג ובריח, לאחר שכבר שוחרר בתנאים ובהם מעצר בית. ההלכה הנוהגת בעניין השבתו למעצר של עצור ששוחרר סוכמה בעניין **סריה** כדלהלן:

"...על-פי הפסיקה של בית המשפט העליון ושל בית דין זה, כאשר נאשם משוחרר ממעצר פרק זמן ניכר, של כשבוע ימים ומעלה, מהווה עובדת השחרור שיקול נכבד, אם כי לא שיקול בלעדי או מכריע; ואין להורות על החזרתו למעצר ממשי אלא אם כן מדובר במי שנשקפת ממנו מסוכנות רבה, כפועל יוצא מעבירות חמורות ביותר, או שמדובר במי שמעל באמון או הפר את תנאי השחרור במהלך תקופת שחרורו, או שקיים חשש סביר להימלטותו מן הדין או לשיבוש מהלכי המשפט על ידיו, אם לא יוחזר למעצר ממשי" (ע"מ/36/05 סמל סריה נ' התובע הצבאי הראשי (2005); ראו גם: ע"מ/84/16 סמ"ר משולם נ' התובע הצבאי הראשי (2016); ע"מ/6/13 טור' פחימה נ' התובע הצבאי הראשי (2013)).

מן הכלל אל הפרט

12. המערער חשוד במעורבות בהוצאת נשק מרשות הצבא ואף בהעברת רימוני הלם ורימון עשן לידי אזרח, אשר היום הוגש נגדו כתב אישום, הכולל שורה של עבירות חמורות והוארך מעצרו. בין היתר, נטען, כי השליך שניים מהרימונים לעבר אזרחים. אמנם, בכתב האישום כנגד אותו אזרח נכתב, כי מקור הרימונים אינו ידוע ואולם, התביעה הבהירה כי חומר הראיות שנאסף על-ידי מצ"ח לעניין מעורבותו, לכאורה, של המערער בהוצאת הרימונים והעברתם אל אותו אזרח, טרם הועבר לידי התביעה שם, וכי נמסר, כי לאחר עיון בראיות שנאספו, תשקול התביעה לתקן את כתב האישום בעניינו של אותו אזרח. מכל מקום, עיון בחומר החקירה שנצבר עד עתה מלמד על **חשד ממשי ומבוסס להוצאת רימונים על-ידי המערער, מתוך יחידתו ותוך ניצול תפקידו.**

13. מהחלטת בית המשפט המחוזי (עמ"י 18-04-39071, מיום 23.4.2018), עולה, כי לאחר שבית המשפט המחוזי עיין בחומר החקירה שנאסף אז, עלה החשד שהמערער סיפק רימון הלם לאחר, וכי אותו אחר זרק את רימון ההלם לעבר אזרחים. פעולות החקירה שביצעו חוקרי מצ"ח לאחר ההחלטה בבית המשפט המחוזי, מצביעות על **התפתחות משמעותית** בחקירה ועל ראיות לכאורה, אשר **קושרות את המערער לכלל החשדות שיוחסו לו.** כפי שציין בית הדין קמא, בימים האחרונים התעבה המסד הראייתי במידה ניכרת ויש בו כדי להצביע, לכאורה, על **היקף מעורבות רחב יותר** של המערער בעבירות, כמפורט לעיל.

14. כפי שצינתי בפסקה 11 לעיל, לאחר הבחינה כאמור, יש להוסיף ולבחון אלו עילות מעצר מקים מסד הראיות לכאורה והאם הן מחייבות לחרוג מן הכלל, ולהשיב את המערער למעצר ממשי.

15. כידוע, "קיימת 'מקבילית כוחות' בין עצמת הראיות לכאורה לבין מידת ההגבלה על חירותו של הנאשם... ככל שהראיות לכאורה חזקות וחד משמעיות יותר, ובהתקיים שאר התנאים להורות על מעצר, כך תקטן הנכונות להסתפק בחלופת מעצר" (בש"פ 5564/11 פלוני נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 8.8.2011)). התמונה שנפרסה לפני, לכאורה, מלמדת על חשש ממשי למעורבות בהוצאת אמל"ח מסוכן מתוככי היחידה, שבה שירת המערער, תוך ניצול תפקידו הצבאי ועל העברתו לידי אחר, אשר היה מעורב בפלילים, בין היתר, באמצעות שימוש באותו אמל"ח כלפי אזרחים תמימים. חשד זה מקים, בשלב זה, עילות מעצר מובהקות של מסוכנות כללית (ראו סעיף 21(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996; בש"פ 4064/13 מדינת ישראל נגד מזאריב (טרם פורסם, 27.6.2013); בש"פ 8027/09 מירם נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 15.10.2009)); ועילות מעצר של מסוכנות צבאית וחשש לפגיעה חריפה במשמעת הצבאית (ראו ע"מ/16/134 התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט אלקשחר (2016)). לאלה מצטברים אף צורכי החקירה והחשש לשיבושה.

16. עילות המעצר, במצטבר, אינן מאפשרות בשלב הנוכחי, לנקוט חלופה של מעצר פתוח או כל חלופה אחרת. אעיר עוד, כי ככלל, מעצר בית אינו הולם את תנאי השירות של חיילים ואת מאפייני המסגרת הצבאית (ראו: בש"פ 5149/04 חסן נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 8.6.2004)).

17. סוף דבר, באיזון בין פרק הזמן הקצר שבו שהה המערער במעצר בית, תוך שהוא ער לעמדת התביעה הצבאית בעניין המשך מעצרו, לבין עילות המעצר כמפורט לעיל ועוצמתן לכאורה, לנוכח פעולות החקירה שנתרו ובהתחשב בפרק הזמן המבוקש – מצאתי כי אין להתערב בהחלטת הערכאה קמא ויש להותיר את המערער במעצר עד ליום 30.4.2018.

18. אשר על כן, ראיתי לדחות את ערעור ההגנה.

ניתנה היום, י"א באייר התשע"ח, 26 באפריל 2018, בפומבי ובמעמד המערער ובאי כוח הצדדים.

אורלי מרקמן, תא"ל

המשנה לנשיא בית הדין צבאי

ל ע ר ע ו ר י ס

חתימת המגיה: _____ העתק נאמן למקור

סרן קורל מכני

תאריך: _____ קצינת בית הדין